

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

БІЛЕЦЬКА Світлана – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Наукові інтереси: роль навчально-польової практики у професійній підготовці майбутніх вихователів здо та учителів початкових класів.

РАДЧЕНЯ Ірина – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Наукові інтереси: роль навчально-польової практики у професійній підготовці майбутніх вихователів здо та учителів початкових класів.

СМОЛЯНИУК Наталя – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики викладання природничо-математичних дисциплін у дошкільній, початковій і спеціальній освіті Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди.

Наукові інтереси: роль навчально-польової практики у професійній підготовці майбутніх вихователів здо та учителів початкових класів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

BILETSKA Svitlana – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Teaching Natural and Mathematical Disciplines in Preschool, Primary and Special Education H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: the role of field practice in the professional training of future preschool educators and primary school teachers.

RADCHENIA Iryna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Teaching Natural and Mathematical Disciplines in Preschool, Primary and Special Education H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: the role of field practice in the professional training of future preschool educators and primary school teachers.

SMOLIANIUK Natalia – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Theory and Methodology of Teaching Natural and Mathematical Disciplines in Preschool, Primary and Special Education H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University.

Scientific interests: the role of field practice in the professional training of future preschool educators and primary school teachers.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.

УДК: 81'243:371.38

DOI: 10.36550/2415-7988-2026-1-222-586-589

БАДЮЛ Людмила –

старший викладач кафедри іноземних мов
Одеського національного економічного університету
ORCID: orcid.org/0000-0002-7191-5297
e-mail: lutik721112@gmail.com

ДІЛОВІ ІГРИ ЯК ДОДАТКОВИЙ ЕЛЕМЕНТ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

У статті автор розглядає значення іноземної мови, її важливість при виборі майбутньої професії. Сучасні підприємства нашої країни потребують висококваліфікованих фахівців, які вміють не тільки читати і писати, а й спілкуватися іноземною мовою. Але в навчанні мовленню в закладах освіти склалася традиція розвитку мовної компетенції практично у двох сферах - соціально-побутової та навчальної. Ділова сфера спілкування не передбачена. Немає професійних підручників ділової англійської мови для здобувачів освіти, але є студенти, яким вона необхідна для подальшого розвитку у професійній діяльності.

В нашій країні та за кордоном відсутня загальноприйнята концепція ділової гри, або технологія її опису та розробки. Кожен розробник створює уявлення про гру, або некритично запозичує в інших. Це призводить до неможливості відтворення ділових ігор іншими викладачами, невдачі в їхньому використанні.

Так як гра – це ефективний засіб активізації як на початковому, так й на старшому етапі навчання, вона дуже часто використовується для навчання діловому спілкуванню. Мета такого спілкування полягає у формуванні та розвитку навичок та умінь ділового спілкування засобами іноземної мови, у підготовці здобувачів освіти до вибору майбутньої професії.

Тематика ділових ігор повинна знайомити здобувачів освіти з елементами ділової мови (a join venture, ownership, stock, exchange, competition), з особливостями роботи сучасного офісу, з професіями: менеджер, торговий агент, секретар-референт, адміністратор офісу тощо.

Під час ділових ігор звичайне заняття перетворюється у робочий день в офісі, презентацію своєї фірми або у конкурс за майбутньою професією.

З перших етапів здобувачі освіти отримують свої ролі, наприклад менеджера, генерального директора, торгового підприємця тощо. Студенти знайомляться зі своєю фірмою, домовляються о її розташуванні (в якій країні, місті, вулиці), визначають вид бізнесу, яким вони планують займатися. В залежності від визначення фірми здобувачі освіти повторюють вивчену лексику. Ділова гра передбачає навчання не тільки усному діловому спілкуванню, але й письмовому мовленню.

Ключові слова: ділова гра, майбутня професія, соціальні мережі, елементи гри, технології навчання, ділова іноземна мова.

BADIUL Liudmila –

Senior teacher Department of foreign languages
Odesa National Economic University
ORCID: orcid.org/0000-0002-7191-5297
e-mail: lutik721112@gmail.com

BUSINESS GAMES AS A SUPPLEMENTARY ELEMENT OF FOREIGN LANGUAGE TEACHING METHODOLOGY

The author examines the significance of a foreign language and its importance in choosing a future career in this article. Modern enterprises of our country need highly qualified specialists who can not only read and write, but also communicate in a foreign language. However, there has developed a tradition of language instruction at educational institutions, to focus on language proficiency in essentially two areas: social and academic. The business sphere of communication is not covered. There are no professional textbooks on business English for students, yet there are students who need it for their future professional development.

There is no universally accepted concept of a business game, nor a standardized method for describing or developing them in our country and abroad. Each developer creates their own vision of the game or uncritically borrows from others. This makes it impossible for other instructors to replicate business games and leads to their unsuccessful implementation.

Since games are an effective tool for engaging students at both the elementary and upper levels of education, they are frequently used to teach business communication. The goal of such instruction is to build and develop business communication skills and competencies in a foreign language, and to prepare students for their future careers.

The topics covered in business games are designed to familiarize students with elements of business language (such as joint ventures, ownership, stocks, the stock market, and competition), with the peculiarities of the a modern office work, with professions such as manager, sales agent, secretary-referent, office administrator, and others.

During business games, a typical class transforms into a day at the office, a presentation of one's company, or a competition for a future career.

From the very beginning, students receive their roles, such as manager, CEO, sales representative, and so on. Students familiarize themselves with their company, agree on its location (which country, city, and street), and determine the type of business they plan to engage in. Depending on the company's profile, students review the vocabulary they have learned. The business game involves training not only in oral business communication but also in written communication.

Key words: business game, future profession, social media, game elements, teaching technologies, business foreign language.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Запровадження ділових ігор у навчальному процесі вирішує такі завдання: розвиває практичне мислення студентів, вміння аналізувати ситуацію. Змістом ділових ігор є імітація умов певних ситуацій, а також діяльність і взаємостосунки зайнятих в цьому здобувачів освіти.

Ділова гра сьогодні – це імітація професійної діяльності. Характерні ознаки ділових ігор наступні: наявність проблеми, мети, завдань; скорочення масштабу часу; розподіл та розігрування ролей; наявність ситуацій, що послідовно розв'язуються, кількох ситуацій, кількох етапів гри; формування самостійних рішень студентів; взаємодія учасників, наділених рольовими функціями; наявність системи стимулювання; врахування можливих перешкод; об'єктивність оцінки результатів гри; підбиття підсумків.

У процесі навчання мови методом ділової гри забезпечується формування комунікативної компетенції студентів. Крім знання іноземних мов, обмеженого рамками спеціальності, здобувач освіти має можливість розвивати свою особистість, формувати необхідні як для професійної роботи, але й повсякденні навички спілкування коїться з іншими людьми.

Такі основні особливості методу ділових ігор, щоб забезпечити успішність впровадження. Слід підкреслити, що, будучи відтворенням контексту праці його матеріальному і соціальному аспектах, процес ділової гри залишається процесом педагогічним, спрямованим для досягнення цілей навчання і виховання. Беручи участь у цих формах навчальної роботи, здобувач освіти засвоює знання на реальному процесі підготовки й ухвалення рішень, забезпечення відповідних дій у тих їх регуляції.

Аналіз останніх досліджень. Володіння іноземною мовою для професійного спілкування є важливою умовою конкурентоспроможності фахівця на ринку праці. Будь-який фахівець у процесі професійної діяльності відчуває потребу у отриманні новітньої інформації зі свого фаху, значної

частини якій подається іноземною мовою. Сучасні комунікації надають практично необмежені можливості пошуку інформації та спілкування.

У методиці навчання ділової іноземної мови ділові ігри все більше і більше набувають свою популярність. Проблема використання ділових ігор у навчальному процесі та методикою їх застосування займалися такі вчені: Абрамова Г. С., Вербицький А. А., Вишнякова Л. Г., Гапон Ю. А., Коломієць С. С., Котлярова Л. Б., Платов В. Л., Щербань П. М. [1, с. 35].

Мета статті обґрунтування теоретичних і практичних питань щодо використання ділових ігор, як елементу методики викладання іноземної мови у закладах освіти, навести приклади ділових ігор як елементу інтерактивного підходу у процесі вивчення іноземної мови здобувачами освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будучи одним із найефективніших методів навчання, *ділові ігри мають такі особливості:*

- активізацію мислення та поведінки учасників,
- високий рівень залучення до ігрового процесу,
- обов'язкову взаємодію учасників між собою та з ігровими матеріалами [1, с. 37].

Відзначають функції ділової гри:

- інформаційно-пізнавальну,
- організаційно-управлінську,
- емоційно-виховну,
- професійно-адаптаційну.

Ділова гра характеризується:

- особливим ставленням до навколишнього світу (кожен учасник одночасно перебуває в реальному світі та світі уяви, що забезпечує привабливу цінність гри) ;

- суб'єктивною діяльністю учасників (кожен учасник гри має можливість проявити індивідуальні якості та закріпити своє «я», не тільки в ігровій ситуації, але й у всій системі міжособистісних відносин: особистість – особистість; особистість – група, особистість – викладач);

- соціально значущим видом діяльності, у якому учасник, незалежно від свого внутрішнього складу та настрою, повинен брати участь; він не може не брати участі в грі, оскільки самі умови виключають пасивну позицію);

- особливими умовами процесу засвоєння знань (знання пропонуються в ненав'язливій формі природного ділового спілкування, а не примусового запам'ятовування значних обсягів інформації) [1, с. 38].

У діловій грі існують такі етапи:

1. Інформаційний, який пов'язаний із засвоєнням, запам'ятовуванням, оновленням готового обсягу професійних знань, умінь, навичок.

2. Проблемний, на якому відбувається переклад теоретичних знань на мову практичних дій.

3. Поведінковий, що забезпечує прийняття рішень і програми дій в умовах конкретної ситуації на основі її глибокого теоретичного осмислення.

4. Оцінювальний, що дозволяє вибрати й обґрунтувати оптимальний варіант рішення певної програми [2, с. 11].

Існують основні ознаки ділової гри, які характеризують її як активну форму навчання. До них належать:

- імітація умов здійснення іншомовної діяльності;
- моделювання типових, актуальних для учасників гри ситуацій з метою тренування в мовленнєвому та діловому спілкуванні;
- проблемний характер модельованих ситуацій;
- розподіл ролей між учасниками гри;
- опис структури та сценарію гри;
- організація обговорення майбутньої гри як елемента «зворотного зв'язку» з її учасниками;
- реалізація цілей гри;
- наявність критеріїв, за якими оцінюються дії [2, с. 12].

Ділову гру слід обирати для реалізації насамперед таких педагогічних функцій:

- формування у майбутніх фахівців уявлення про професійну діяльність у її динаміці;
- набуття як предметно-професійного, так і соціального досвіду, зокрема щодо прийняття індивідуальних та спільних рішень;
- розвиток професійного теоретичного та практичного мислення;
- формування пізнавальної мотивації, забезпечення умов для появи професійної мотивації [2, с. 14].

Ділова гра як метод навчання дозволяє ніби «прошити» певну ситуацію, вивчити її в безпосередній дії.

Виділяють вісім основних якостей, які формуються під час ділової гри:

1. Уміння спілкуватися на формальних і неформальних засадах та ефективно взаємодіяти на рівних.
2. Уміння проявляти якості лідера.
3. Уміння орієнтуватися в конфліктних ситуаціях і правильно їх вирішувати.

4. Уміння отримувати та обробляти потрібну інформацію, оцінювати, порівнювати та засвоювати її.

5. Уміння приймати рішення в невизначених ситуаціях.

6. Уміння розпоряджатися своїм часом, розподіляти роботу серед інших, оперативно приймати організаційні рішення.

7. Уміння проявляти ділові якості підприємця: ставити перспективні цілі, використовувати сприятливі можливості.

8. Уміння критично оцінювати ймовірні наслідки своїх рішень, вчитися на своїх помилках [2, с. 16].

Цілі ділової гри – найскладніший і найсуперечливіший компонент. Розрізняють педагогічні цілі, які полягають у формуванні предметної та соціальної компетентності, та ігрові цілі, що надають навчальному процесу ігрової форми. Педагогічні цілі поділяються на дидактичні та виховні.

Дидактичні цілі:

1. Закріплення системи знань у галузі конструювання ділової гри;
2. Вироблення системних умінь щодо конструювання та методичного опису гри;
3. Обмін досвідом створення ділової гри;
4. Вдосконалення навичок прийняття колективних рішень;
5. Розвиток комунікативних умінь різного роду.

Виховні цілі:

6. Розвиток творчого мислення;
7. Вироблення налаштованості на практичне використання;
8. Виховання індивідуального стилю поведінки в процесі взаємодії з людьми.

Ігрові цілі:

1. Розробка варіантів проекту ділової гри;
2. Демонстрація розробником прийомів створення ігрового контексту.

Приклади розповсюджених ділових ігор

Job Skills Interview

Для тих здобувачів освіти, які зацікавлені у розгляді своїх власних навичок, створення макета співбесіди є відмінним способом допомоги їм стати більш впевненим. Викладач поділяє аудиторію на 2 групи (кандидат та потенційний роботодавець) і ставить свої власні питання (заздалегідь підготовані) до кожного кандидата. Потім кожен кандидат серед групи роботодавців знаходить собі партнера, з яким ці питання будуть обговорюватися на практиці. Таке завдання допоможе збільшити впевненості у здобувачів освіти і дозволить їм краще удосконалювати свої розмовні навички [3].

Telephone Role Play

Говорити англійською по телефону важко для кожної людини з багатьох причин, і навіть високого рівня здобувачі освіти часто відчувають себе незручно під час телефонних розмов. Ця гра представляє серію простих ситуацій (ситуації розписується на картках) для студентів середнього рівня, які працюють у парі. Вони також можуть бути використані для більш високих рівнів.

Якщо викладач використовує такі картки, то як показує практика, необхідно підготувати здобувачів освіти заздалегідь і надати їм деякі загальні вирази для розмови по телефону.

Необхідно поставити 2 стільці спиною до спини для кожної пари. Це означає, що вони не можуть бачити своїх партнерів. Роздайте парам ці картки, наприклад, 1a та 1b, для кожної пари. Викладач може продемонструвати одну ситуацію з двома добровольцями, якщо буде така необхідність.

Якщо одна пара вже закінчила свою ситуацію, то вона може помінятися з іншою парою своїми картками. Не хвилюйтеся, якщо деякі пари закінчать швидко – деякі ситуації коротше, ніж інші.

Викладач же повинен проводити моніторинг кожної пари та відзначити помилки [3].

Call My Bluff

Call My Bluff була популярною грою на телебаченні і якою здобувачі освіти також зможуть насолодитися.

Викладач розподіляє єгрупу на дві команди або більше, залежно від кількості студентів. Кожна група отримує слово та його правильне тлумачення. Потім групи намагаються обдурити один одного, маючи список різних значень («блеф») для цього одного слова, але тільки одне з яких є правильним. Протилежна команда повинна визначити, які з цих тлумачень є правильним визначенням. Якщо правильний вибір зроблено, команда заробляє одне очко. Якщо ні, то блеф команди заробили одне очко. Команди чергуються [3].

Twenty Questions

Гра «Двадцять питань» заохочує до дедуктивного мислення і творчості.

У традиційній грі, один здобувач освіти обирається в якості відповідального. Ця людина вибирає б'єкт, але не розкриває його. Всі інші гравці – кореспонденти. Кожен з них по черзі ставить запитання, який може бути вирішено за допомогою простого "так" або "ні" У варіантах гри, кілька відповідей також можуть бути включені такі, як відповідь "Може бути". Відповідальний відповідає на кожне питання, в свою чергу. Якщо запитувач вгадує правильну відповідь, то він виграє і стає відповідальним в наступному раунді. Якщо 20 питань вже задані, але слово не відгадано, то змінюється слово.

Ця гра може бути досить гумористичною і, безумовно, буде популярною серед студентів [3].

Youtube Activity

При вивченні конкретної теми викладач може звернутися до відео з даної теми в YouTube. Спочатку здобувачі освіти дивляться це відео, потім обговорюється невідома лексика. Аудиторія ділиться на групи. Завдання для здобувачів освіти складається в тому, щоб відтворити дане відео в усній формі [3].

Висновки та перспективи подальших розвідок напряму. Отже, ділова гра належить до активних методів навчання, які спонукають здобувачів освіти до активної творчої діяльності,

створюють умови для підвищеної мотивації та емоційності, розвивають критичне мислення. Успіх ділових ігор залежить від правильного вибору потрібної форми гри з відповідної тематики, що вивчається, правильного відбору завдань, від чіткого добору завдань, розподілу обов'язків між студентами з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Завдання викладача полягає в тому, щоб знайти максимум ситуацій, у яких може бути реалізоване прагнення здобувача до активної пізнавальної активності. Він повинен постійно удосконалювати процес навчання, що дозволить студентам ефективно і якісно засвоювати програмний матеріал. Тому так важливо використовувати ділові ігри на заняттях з іноземної мови.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що ділова гра, у застосуванні до навчання іноземної мови – це моделювання практичної виробничої діяльності та мовного спілкування за допомогою навчально-мовленнєвої ситуації з розподілом ролей. Метою ділової гри є формування у здобувачів освіти навичок і умінь ділового спілкування та підготовка їх до вибору майбутньої професії.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Коротка Н. В., Підколесна Л. А. Ділова гра як метод активного навчання англійській мові у закладі вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2021. Т. 2. Вип. 31. С. 35–38.
2. Бондаренко В. Специфічні методичні принципи навчання іноземної мови. *ДУВМС*. 2019. Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей. С. 10–16
3. Ортинський В. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.

REFERENCES

1. Korotka, N. V., Pidkolesna, L. A. (2021). Dilova hra yak metod aktyvnoho navchannya anhliys'kiy movi u zakladi vyshchoyi osvity [Business games as a method of active English language instruction in higher education institutions]. *Innovatsiyna pedahohika*. T. 2. Vyp. 31. S. 35–38. [in Ukrainian]
2. Bondarenko, V. (2019). Spetsyfychni metodychni pryntsyipy navchannya inozemnoyi movy [Specific pedagogical principles of foreign language instruction]. *DUVMS. Aktual'ni problemy navchannya inozemnykh mov dlya spetsial'nykh tsiley*. S. 10–16. [in Ukrainian]
3. Ortyn's'kyi, V. (2009). *Pedahohika vyshchoyi shkoly* [Higher Education Pedagogy] : navchal'nyy posibnyk. Kyuyiv : Tsentru uchbovoyi literatury. 472 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БАДЮЛ Людмила – старший викладач кафедри іноземних мов Одеського національного економічного університету.

Наукові інтереси: ділова комунікація, мотивація до вивчення іноземної мови, методика викладання іноземної мови.

BADIUL Liudmila- Senior teacher, Department of Foreign languages Odesa National Economic University.

Scientific interests: business communication, motivation for learning a foreign language, foreign language teaching methods.

Стаття надійшла до редакції 02.01.2026 р.

Стаття прийнята до друку 13.01.2026 р.